

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของเรื่อง

รายได้ส่วนใหญ่ของรัฐบาลคือภาษีอากร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลเกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชน และยังเป็นเครื่องมือควบคุมเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ เช่นเป็นเครื่องมืออันสำคัญของชาติในด้านการสนับสนุนการลงทุนของเอกชนในธุรกิจบางอย่าง

การภาษีอากรยังเป็นสิ่งจำเป็นที่บุคคลทั่วไปจะต้องทราบและปฏิบัติให้ถูกต้องในฐานะเป็นพลเมืองดี โดยเฉพาะภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาซึ่งเป็นภาษีที่ต้องเกี่ยวข้องกับบุคคลตั้งแต่แรกเกิดจนตาย และได้มีกฎหมายบังคับมานานกว่า 30 ปีแล้ว รัฐบาลก็ได้พยายามแก้ไขปรับปรุงเพื่อซัดความล้าสมัย และความไม่เป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีให้หมดไป ตลอดจนได้กำหนดคดีการต่าง ๆ ขึ้นมา เช่นเมื่อเกิดการทุจริตไม่แจ้งรายการเงินได้ตามความเป็นจริง หรือยื่นรายการไม่ถูกต้อง รัฐบาลก็ได้พยายามหาหลักการต่าง ๆ มาใช้เพื่อจะใคร่ตรวจสอบและไต่สวนให้ใคร่ข้อมูลของรายได้ที่ควรจะต้องเสียภาษี และให้ความยุติธรรมมากที่สุด

ดังนั้นในฐานะของประชาชนที่มีรายได้ก็ควรจะตอบสนองความจำเป็นของรัฐบาลโดยช่วยกันเสียภาษีเงินได้ เพราะเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในทางทฤษฎีว่าภาษีเงินได้เป็นภาษีที่เหมาะสมและให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีมากกว่าภาษีอื่น ๆ เพราะเป็นการจัดเก็บตามความสามารถในการหารายได้ของผู้เสียภาษีและสามารถช่วยในการกระจายรายได้ของประชาชนให้เป็นธรรมยิ่งขึ้น ความยุติธรรมหรือไม่ยุติธรรมในการเก็บภาษีอากรนั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้มีเงินได้เอง ถ้ามีการยื่นรายการเงินได้อย่างถูกต้องแล้วแม้ว่าจะต้องมีการตรวจสอบก็ยอมรับความคุ้มครองจากกฎหมาย แต่ถ้าหากมีความตั้งใจทุจริตแล้วความยุติธรรมก็ย่อมจะมีน้อยกว่าที่ควร เพราะวิธีการต่าง ๆ ในการตรวจสอบรายได้ที่ถูกต้องนั้นย่อมขึ้นอยู่กับมาตรฐานความรู้และศีลธรรมของผู้ตรวจสอบเป็นที่ตั้งด้วย

ขอบเขตของเรื่อง

ในที่จะกล่าวถึงแต่เฉพาะการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเมื่อเจ้าพนักงานประเมินทำการประเมินเรียกเก็บโดยตรง (Direct Assessment) โดยวิธีการตรวจสอบไตสวน การประเมินเรียกเก็บภาษีโดยวิธีนี้ เจ้าพนักงานจะต้องออกหมายเรียกมาทำการตรวจสอบไตสวน และในการตรวจสอบไตสวนนี้ เจ้าพนักงานจะให้ผู้มีเงินได้นำบัญชีหรือพยานหลักฐานมาแสดงประกอบด้วย การประเมินเรียกเก็บโดยวิธีนี้ อาจแยกออกได้เป็นดังนี้คือ.

ก. ภายในกำหนดเวลา 5 ปีนับแต่ผู้มีเงินได้ยื่นแบบแสดงรายการไม่ถูกต้องตรงความจริงหรือบริบูรณ์ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินตามหลักฐานที่ปรากฏและแจ้งจำนวนภาษีที่ต้องชำระไปยังผู้ต้องเสียภาษีเงินได้ (ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 19, 20 และ 21)¹ และในกรณีนี้ผู้ต้องเสียภาษีอาจต้องรับผิดชอบเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ 20 ของจำนวนภาษีที่ต้องเสีย

ข. ในกรณีที่ผู้มีเงินได้มิได้ยื่นแบบแสดงรายการเงินได้ เจ้าพนักงานประเมินมีอำนาจประเมินเรียกเก็บภาษีตามหลักฐานที่ปรากฏและแจ้งจำนวนภาษีที่ต้องเสียภาษีไปยังผู้ต้องเสียภาษี (ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 23, 24 และ 25)² การประเมินในกรณีเช่นนี้ผู้ต้องเสียภาษีอาจต้องรับผิดชอบเสียเงินเพิ่มอีกสองเท่าของจำนวนภาษีที่ต้องเสียอีกส่วนหนึ่งได้ กิจการเรียกตรวจสอบกรณีนี้ต้องใช้เวลาเรียกกรองคดีตามที่ ป.พ.พ. คือ 10 ปี

เงินเพิ่มที่จะต้องเสียตาม ก. และ ข. นี้ได้มีระเบียบกรมสรรพากรให้อำนาจเจ้าพนักงานประเมินพิจารณาลดเงินเพิ่มให้ได้ตามระเบียบที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

¹มาตรา 19-21 แสดงในภาคผนวกหน้า 95

²มาตรา 23-25 แสดงในภาคผนวกหน้า 95 - 96

ค. การประเมินโดยวิธีหามูลค่าสุทธิ (Net worth method) ตามบทบัญญัติ มาตรา 49 แห่งประมวลรัษฎากร ได้กำหนดไว้ว่าในกรณีที่เจ้าพนักงานประเมินได้ พิจารณาว่าผู้มีเงินได้ยื่นรายการเงินได้ต่ำกว่าที่ควรจะยื่นหรือในกรณีที่มิได้ยื่นแบบแสดง รายการ เจ้าพนักงานประเมินโดยอนุมัติอธิบดีมีอำนาจกำหนดเงินได้สุทธิขึ้น โดย อาศัยหลักเงินหรือทรัพย์สินซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ หรือเข้ามาอยู่ในครอบครองของผู้มีเงิน ได้ หรือรายจ่ายของผู้มีเงินได้ หรือฐานะความเป็นอยู่ หรือพฤติการณ์ของผู้มีเงิน ได้ หรือสถิติเงินได้ของผู้มีเงินได้เองหรือของผู้อื่นที่กระทำกิจการทวนองเกี่ยวกับผู้มี เงินได้เป็นหลักในการพิจารณา

การประเมินตามวิธีนี้ ผู้มีเงินได้จะต้องรับผิดชอบเงินเพิ่มร้อยละ 20 หรือ 2 เท่าของเงินภาษีแล้วแต่กรณี.